

พยัญชนะ ฉยัญญ

อักษรตัวเมือง (ภาษาล้านนา) จัดตามกลุ่มหมวดพยัญชนะวรรคตามพยัญชนะภาษาบาลี แบ่งออกเป็น 5 วรรค ๆ ละ 5 ตัว เรียกว่า “พยัญชนะวรรค” หรือ “พยัญชนะในวรรค” อีก 8 ตัว ไม่จัดอยู่ในวรรคเรียกว่า “พยัญชนะอวรรค” หรือ “พยัญชนะนอกวรรค” หรือ “พยัญชนะเศษวรรค” ส่วนการออกเสียงเรียก พยัญชนะทั้งหมดนั้น จะเรียกว่า “ตัว” เช่น ตัว กะ ตัว ขะ ตัว ฉะ เป็นต้น

พยัญชนะในวรรค ฉยัญญ

กะ วรรค	กะ	ขะ	กัะ	ฆะ	งะ
๓ รั	๓	๓	๓	๓	๓
จะ วรรค	จะ	ฉะ	จึะ	ฉะ	ญะ
๑ รั	๑	๑	๑	๑	๑
ระ ญะ วรรค	ระ ญะ	ระ ฐะ	คะ	ระ ฒะ	ระ ณะ
๕ รั	๕	๕	๕	๕	๕
ตะ วรรค	ตะ	ถะ	ทึะ	ธะ	นะ
๑ รั	๑	๑	๑	๑	๑
ปะ วรรค	ปะ	ฝะ	ปึะ	ภะ	มะ
๒ รั	๒	๒	๒	๒	๒

พยัญชนะนอกวรรค ฉยัญญ

ยะ	ระ	ละ	วะ	สะ	หะ	พะ	อ้ง
๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑

ข้อสังเกต การออกเสียงพยัญชนะวรรคตัวที่ 1 และตัวที่ 3 จะไม่ตรงกับตัวภาษาไทย และจะเอามาเทียบแทนกันไม่ได้ เช่น ตัว ๒ (ปะ) กับ ตัว ๑ (ปึะ) หากจะเขียนว่า ไป จะใช้ ตัว ๒ ไม่ได้ เพราะหากเขียนว่า ๒๒ จะอ่านว่า ไป ต้องใช้ ตัว ๑ (ปึะ) ๒๑ (ไป) จึงอ่านว่า ไป และ ระ ญะ วรรค เมื่อนำไปใช้จะไม่ออกเสียงว่า ระ ก็คือจะเหลือแค่ ญะ ฐะ ฒะ ณะ เท่านั้น

พยัญชนะเพิ่ม ๑๖ ตัว

จะเห็นว่าพยัญชนะในวรรคและนอกวรรคนั้นไม่ครบตามพยัญชนะ และไม่ครบตามสำเนียงภาษาพูด คนโบราณท่านจึงเพิ่มพยัญชนะขึ้นมาอีก 10 ตัว คือ

คะ	ชะ	บะ	ยะ (อยะ, หยะ)	ฝะ	พะ	คะ	ชะ	สะสองห้อง	นา
ค	ช	บ	ย, ฝ	ฝ	ป	ค	ช	ซ	น

พยัญชนะที่มี หน้า ๑๖ ตัว

หงะ	หชะ	หนะ	หมะ	หละ	หวะ
ฮ	ฮ	ฮ	ฮ	ฮ, ฮ	ฮ

พยัญชนะพิเศษอีกพวกหนึ่ง ๑๖ ตัว

เป็นพยัญชนะที่มีใช้บ้างแต่ก็เป็นบางคำเท่านั้น ไม่ค่อยได้ใช้บ่อยนัก คือ

๑. ตัวปี่ะหลวง มีค่าเท่ากับตัว พ และ พพ เช่น สพพิ มณฺ

๒. ตัวรื่อ, ฤ เช่น ฤกษ์ ๑.๒

๓. ระโอง เท่ากับตัว ร ควมกล้าเช่น พระ พรหมา ๑.๒

๔. ไม้กะ (สระอะ) บางครั้งเท่ากับตัว ก สะกด เรียกว่า กะปยุาด เช่น ๑.๒ ๑.๒

อักษร 3 หมู่ ๑๖ ตัว

พยัญชนะตัวเมืองล้านนา แบ่งออกเป็น อักษร 3 หมู่ ตามระดับเสียงของพยัญชนะแต่ละตัว คือ เสียงสูง เสียงกลาง เสียงต่ำ ดังต่อไปนี้

พยัญชนะเสียงสูง มี 16 ตัว คือ

ค	ช	บ	ย	ฝ	ป	ค	ช
ค	ช	ค	ค	ค	ค	ค	ค

พยัญชนะเสียงกลาง มี 4 ตัว คือ

ค ค ค ค

ພັດທະນາສຽງຕໍ່າ ມີ 23 ຕົວ ຄື

ວ ວິ ຂ ຍ ຍ ຍິ ວ ງ
 ຂ ຄ ຄ ດ ດ ດ ດ ວ
 ຈ ງ ຈ ຈ ຈ ຈ ຈ

ຂໍ້ສັງເກດ ຕົວ ຍິ ເປັນໄດ້ທັງພັດທະນາສຽງສູງແລະສຽງກາງ ເມື່ອອອກສຽງເປັນ ຍະ ກໍ່ຈະເປັນສຽງ
 ກາງ ເມື່ອອອກສຽງເປັນ ຍະ ຍະ ກໍ່ຈະເປັນສຽງສູງ

ເທິບຕົວເມືອງກັບພັດທະນາໄທ ວຽງວິງເຮົາດຽວໂງ່ງ

ໄທ	ກ	ກ	ຄ	ຄ	ຟ	ງ	ຈ
ເຮົາ	ຄ	ຊ	ດ	ວິ	ຂ	ຍ	ວ
ໄທ	ຄ	ຊ	ຊ	ຟ	ຟ	ຟ	ຟ
ເຮົາ	ວ	ຍ	ຍິ	ວ	ງ	ຂ	ງ
ໄທ	ຟ	ຟ	ຟ	ດ	ດ	ດ	ທ
ເຮົາ	ຂ	ຊ	ຄ	ຊ	ວ	ດ	ຄ
ໄທ	ຟ	ນ	ບ	ປ	ຟ	ຟ	ຟ
ເຮົາ	ດ	ດ	ບ	ປ	ຟ	ຟ	ດ
ໄທ	ຟ	ກ	ມ	ຍ	ຟ	ວ	ຟ
ເຮົາ	ວິ	ວ	ຊ	ງ	ຟ	ວ	ຟ
ໄທ	ຟ	ສ	ຟ	ຟ	ອ	ຟ	
ເຮົາ	ຟ	ວ	ບ	ຟ	ຟ	ຟ	

ສະພສມ ມີໜຶ່ງ

ສະພສມນີ້ເປັນການນຳເອາສະແກ້ ຫຼື ສະເຕີ້ວ ມາພສມຮວມກັນ ເຮັດວ່າການ “ພສມໄມ້” ມີຮູບດັ່ງນີ້ ຄື

ຮູບແບບ	ຕົວຢ່າງ	ຊື່ວ່າ ອ່ານວ່າ
໒-ຄ	໒໒ຄ	ໄມ້ເຄະ
໒໒-ຄ	໒໒໒ຄ	ໄມ້ເຄະ
໒-ຄ	໒໒ຄ	ໄມ້ໂຄະ
໒-ວ	໒໒ວ	ໄມ້ໂຄ້ (ບາລີ)
໒-໑	໒໒໑	ໄມ້ເຄ້າ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄະ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄ້ອ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄ້ວະ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄ້ວ
໒-ຮ	໒໒ຮ	ໄມ້ເຄີຍະ
໒-ຮ	໒໒ຮ	ໄມ້ເຄີຍ
໒-ອຮ	໒໒ອຮ	ໄມ້ເຄີຍະ
໒-ອຮ	໒໒ອຮ	ໄມ້ເຄີຍ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄອະ
໒-ອ	໒໒ອ	ໄມ້ເຄ້ອ
໒-ຮ	໒໒ຮ	ໄມ້ເຄ້ຍ
໒-ຍຮ	໒໒ຍຮ	ໄມ້ເຄ້ຍຍ
໒-ຍຮ	໒໒ຍຮ	ໄມ້ເຄ້ຍຍ (ບາລີ)

วรรณยุกต์/สัญลักษณ์พิเศษ

ไทย	เสียง	อังกฤษ อ่านว่า
ไม้เอก	ˊ	ไม้หยัก, ไม้เหยา
ไม้โท	ˋ	ไม้ขอช้าง
ไม้หันอากาศ	ˊˋ	ไม้ซัด
การ์นต์	ˊˊ	ระห้าม
ไม้ซำคำ	ˋˋ	ไม้สองน้อย
ไม้ตุ๋น	ˋˊ	ไม้ไตคู่
—	ˊˊ	ไม้กึ่ง, ตัวข่ม, ไม้โก้(ลดรูป)
—	ˋˋ	ไม้กึ่งไหล
—	ˊˋ	ไม้เก่าจู้
—	ˋˋ	ไม้เก่าห่อหนึ่ง
—	๓๐๐๒๒	เข้าตอกดอกไม้
—		

หมายเหตุ วรรณยุกต์สัญลักษณ์พิเศษเหล่านี้เป็นที่สับสนมากพระที่ทบทวนได้ สอบนักมี ไร ไบลานเก่า ๆ (ร้อยปีขึ้นไป) ท่านก็บอกว่า ตัวเมืองสมัยก่อนจะไม่มีวรรณยุกต์เหล่านี้ เพราะไม่ปรากฏในไบลานเก่า ๆ (เป็นสิ่งที่น่าจะเกิดหรือนำมาใช้ในยุคหลัง รัชกาลที่ 5) เวลาเรียนท่านก็ต้องอาศัยการอ่านให้คุ้นเคยและเข้าใจเองว่าคำนั้น ๆ ต้องออกเสียงอย่างไร (นี่คงจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนต้องเถียงกันเรื่องคำว่า ล้านนา หรือ ลานนา คำไหนจึงจะเป็นคำที่ถูกต้อง เพราะเมื่อเขียนโดยไม่มีวรรณยุกต์ ก็จะอ่านได้ว่า ลานนา ทั้งที่จริงแล้วจะต้องออกเสียงว่า ล้านนา) หรือต้องสอบถามจากครูบาอาจารย์เอา ส่วนสัญลักษณ์พิเศษ เช่น ไม้เก่าห่อหนึ่ง, ไม้เก่าจู้ ท่านก็บอกว่า เป็นคำที่จะพบบ่อยเมื่อสุคปลายไบลาน เพราะพื้นที่ไม่พอเขียน จึงเขียนเป็นแบบนี้ เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่ หรือบางท่านก็เขียนให้ตนเองอ่านได้คนเดียว (ไม่ยากให้คนอื่นอ่านได้) เช่น หนังสือ ตำรายาต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งก็ทำให้อ่านไม่ออก หรือเข้าใจยากพอสมควร ต้องสังเกตเอาเอง

๘-๖ คือต้องมี ๘ ด้วย เช่น เขา ก็จะเขียนเป็น ๘๖ หากไม่มี ๘ เป็น ๘๖ ก็จะอ่านเป็น โข ถ้าจะเขียนเข้า (เข้า) ก็ต้องเขียนว่า ๘๖

๘-๗ ไม้ท้อ (๘ ไม้ท้อกันน้ำบวย)

- เท่ากับ - อ บางทีก็จะมีเพียงไม้ท้อ ๘ เช่น ๘ ๘

- เมื่อมีตัวสะกด จะเหลือเพียง ๘ (ไม้ท้อกันน้ำบวย) แล้วตามด้วยตัวสะกด เช่น ๘๖

๘-๘ ๘๖ ๘๖

๘-๙ ไม้เกี้ยว

- การใช้ ไม้เกี้ยว มีที่ต้องสังเกตคือ หากไม่มีตัวสะกด เช่น เมีย เสีย ก็จะเขียนว่า ๘๖ ๘๖ เมื่อมีตัวสะกด ก็จะละ ๘ คงไว้แต่ ๖ ต่อด้วยตัวสะกด เช่น เสียง เวียง ๘๖ ๘๖

๘-๑๐ ไม้ไถ่

- ไม้ไถ่ นี้ มีค่าเท่ากับตัว ๖- ย และ - ๖ ย เช่น ๘๖ วิทยาลัย อธิปไตย ไทย ๘๖ แต่ปัจจุบันนี้มีผู้เขียนเป็น ๘๖ อธิปไตย เขียนแบบภาษาไทย ซึ่งผมเห็นว่ามันไม่ถูก เพราะคำสมัยเก่าไม่มีใครเขียนแบบนี้ ควรคงการเขียนแบบเดิมไว้ดีกว่า

๘-๑๑ ระห้าม

- ใช้เหมือนการันต์ คืออยู่บนพยัญชนะตัวใด ก็จะไม่ต้องออกเสียงพยัญชนะตัวนั้น เช่น ๘๖ ๘๖ ซึ่งจะเป็นการใช้เมื่อมีพยัญชนะสองตัวซ้อนกันเสมอ

- ใช้เขียนบนพยัญชนะเพื่อให้รู้ว่าเป็นตัวสะกด เช่น ลูก กอด เสียม ๘๖ ๘๖ ๘๖ แต่ก็ยังมีบางอาจารย์ไม่เขียนตัวระห้ามเลย เช่น ๘๖ ๘๖ ๘๖ คือไม่ใส่ตัว ระห้าม ซึ่งผมเองเห็นว่าน่าจะเขียน ระห้าม ไว้ด้วยทุกตัวเพื่อให้รู้ได้ชัดเจนว่าเป็นตัวสะกด

๘-๑๒ ไม้สองน้อย

- ใช้เหมือนไม้ห้าคำ แต่เขียนด้านบนพยัญชนะ เช่น ไป ๆ มา ๆ ๘๖ ๘๖

- ใช้เขียนเพื่อให้รู้ว่าต้องอ่านแยก เช่น สนาม สมัย ๘๖ ๘๖

๘-๑๓ ไม้ไต่คู้

- ใช้เพื่อออกเสียงคำให้ สั้น เร็ว เช่น จ็อก แจ็ก แก็ก ๓๓ ๓๓ ๓๓๓
- ๑ ไม้กั๊ว, ไม้กั๊ว, ไม้กั๊ว, ไม้กั๊ว
- ใช้เขียนบนพยัญชนะเพื่อบอกให้รู้ว่าเป็นแม่ กก กม กน กบ เช่น ๓ ๓ ๓ ๓
- แต่ถ้าตัวสะกดเป็นตัว ว ก็จะออกเสียงเป็น อัว แทน เช่น ๓ ๓ ๓
- อาจารย์บางท่านเวลาที่เขียนกับไม้โก๊(สระ โอ) จะเขียนไม้กั๊ว ด้วย เช่น ๓ ๓ ๓
- ซึ่งผมเห็นว่าไม่จำเป็น เพราะไม้กั๊วเป็นตัว โอ ลดรูปอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเขียนไม้กั๊ว
- เมื่อใช้กับ ไม้โก๊ ก็ได้ เช่น ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
- ๒ ไม้กั๊ว
- เท่ากับตัว ง สะกด ใช้เขียนบนพยัญชนะที่ตามมา ใช้กับคำบาลี และคำที่มาจากบาลี หรือ คำเฉพาะบางคำ เช่น ๓ ๓ ๓
- ๓ ไม้กั๊ว
- เท่ากับตัว นิคหิต หรือ ง สะกด ใช้เขียนบนพยัญชนะ เช่น ๓ ๓ ๓
- ๔ ไม้กั๊ว
- เป็นรูปพิเศษ เท่ากับ เ-า เช่น ๓ ๓ ๓
- ๕ ไม้กั๊วหนึ่ง เป็นรูปพิเศษ เท่ากับ เ-า เช่น ๓ ๓ ๓

พยัญชนะสะกด ๑๒๓๔๕

หลักในการใช้พยัญชนะสะกดตัวเมือง มีวิธีการใช้ ตามลักษณะกฎเกณฑ์ ดังนี้

1. ตัวสะกดอยู่ข้างล่าง เช่น ๑๑ ๒๒ ๓๓ ๔๔ ๕๕ ๖๖ ๗๗ ๘๘ ๙๙

2. เมื่อไม้ หรือสระ หรือพยัญชนะควบกล้ำอยู่ข้างล่างตัวพยัญชนะ มักนิยมเขียนตัวสะกด อยู่ถัดไปในแนวเดียวกัน เช่น ๑๑๑ ๒๒๒ ๓๓๓ ๔๔๔ ๕๕๕ ๖๖๖ ๗๗๗ ๘๘๘ ๙๙๙

3. ถ้าพยัญชนะตัวสะกดเป็น ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ให้ใช้หางของตัวเองสะกดแทน และอยู่ข้างล่าง หรือห้อยด้านล่างพยัญชนะเสมอ (ตามลักษณะของแต่ละตัว) ยกเว้นมีไม้ หรือสระ หรือพยัญชนะควบกล้ำอยู่ใต้ตัวอักษร เช่น ๑๑ ๒๒ ๓๓ ๔๔ ๕๕ ๖๖

ตัว ก สะกด ๑๑ ๒๒ ๓๓

๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓
กก	กัก	กาก	กิก	กีก	กึก	กึก	กุก	กูก
๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑
เกก	แกก	โกก	กอก	กวก	เกียก	เกือก	เกิก	

ตัว ง สะกด ๑๑ ๒๒ ๓๓

๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓
กง	กัก	กาน	กิง	กีก	กึก	กึก	กุก	กูก
๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑
แกง	โกง	กอน	กวง	เกียง	เกือก	เกิง		

ตัว ค สะกด ๑๑ ๒๒ ๓๓

๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓	๑๑	๒๒	๓๓
กค	กัก	กาค	กิก	กีก	กึก	กึก	กุก	กูก
๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑	๑๑๑
แกค	โกค	กอค	กวค	เกียค	เกือก	เกิก		

ຕົ້ນ ສະກດ ໄຂ້ ວົງ ມວົງ (ເມື່ອມີສະຮູ້ຫຼືພື້ນຖານຄວບຄູ່ດ້ານລຳ ໃຫ້ໃຊ້ ຮ ແທນ)

ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ
ກນ	ກັນ	ການ	ກິນ	ກິນ	ກິນ	ກິນ	ກຸນ	ກູນ
ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ
ເກນ	ແກນ	ໂກນ	ກອນ	ກວນ	ເກືນ	ເກືອນ	ເກີນ	

ຕົ້ນ ມ ສະກດ ໄຂ້ ວົງ ມວົງ (ເມື່ອຢູ່ດ້ານລຳ ໃຫ້ໃຊ້ ຫວນ ແທນ)

ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ
ກມ	ກັມ	ກາມ	ກິມ	ກິມ	ກິມ	ກິມ	ກຸມ	ກູມ
ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ
ເກມ	ແກມ	ໂກມ	ກອມ	ກວມ	ເກືມ	ເກືອມ	ເກີມ	

ຕົ້ນ ບ ສະກດ ໄຂ້ ວົງ ມວົງ (ເວລາເປັນຕົ້ນສະກດ ບາງແຫ່ງໃຫ້ ຫວນ ແທນ)

ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ
ກບ	ກັບ	ກາບ	ກິບ	ກິບ	ກິບ	ກິບ	ກຸບ	ກູບ
ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ	ເວງ
ເກບ	ແກບ	ໂກບ	ກອບ	ກວບ	ເກືບ	ເກືອບ	ເກີບ	

ຕົ້ນ ຍ ສະກດ ໄຂ້ ວົງ ມວົງ ໃຫ້ ຫວນ ຍ ສະກດແທນ

ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ
ກຍ	ກຸຍ	ກາຍ	ກິຍ	ເກືຍ	ເກືອຍ-ເກຍ
ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ
ກຍ	ກຸຍ	ກາຍ	ກິຍ	ເກືຍ	ເກືອຍ-ເກຍ

ຕົ້ນ ວ ສະກດ ໄຂ້ ວົງ ມວົງ

ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ	ວົງ
ກວ	ກັວ	ກາວ	ກິວ	ເກືວ
ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ	ຮວງ
ກວ	ກັວ	ກາວ	ກິວ	ເກືວ

ບທຶກຸ້ດອ່ານຕ້ວສະກດ ປູ່ຂຶ້ນຊຶ່ງຕູ່ມຸ່ງ

ຕ້ວ ກ ສະກດ

ຮູ່ຕູ່ດີ	ຂຶ້ນທູ່	ດູ່ເຕ່	ເຕ່ດີ	ຊຶ່ງທູ່
ດູ່ຊຶ່ງ	ທູ່ດີຊຶ່ງ	ຊຶ່ງ	ດູ່ທູ່	ທູ່ດູ່ດີທູ່

ຕ້ວ ຈ ສະກດ

ເຕ່ດູ່	ດູ່ດູ່	ຊຶ່ງເຕ່	ເຕ່ດູ່	ຊຶ່ງຊຶ່ງ
ດູ່ດູ່	ດູ່ດູ່	ດູ່ດູ່	ທູ່ດູ່	ທູ່ດູ່ດູ່

ຕ້ວ ດ ສະກດ

ທູ່ທູ່	ຊຶ່ງ	ດູ່	ຊຶ່ງ	ຊຶ່ງ
ເຕ່ດູ່	ທູ່	ທູ່ທູ່	ຊຶ່ງ	ທູ່ທູ່

ຕ້ວ ນ ສະກດ

ດູ່ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່
ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່	ດູ່

ຕ້ວ ມ ສະກດ

ທູ່ເຕ່	ເຕ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່
ທູ່	ເຕ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່

ຕ້ວ ບ ສະກດ

ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່
ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່

ຕ້ວ ຢ ສະກດ

ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່
ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່

ຕ້ວ ວ ສະກດ

ເຕ່	ດູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່
ທູ່	ດູ່	ທູ່	ທູ່	ທູ່

ຕົວເລກ ວັງເລູ

ຕົວເລກໃນພາສາດ້ານນາມີເລກທີ່ໃຊ້ຢູ່ ໒ ແບບ ຄື ໑. ເລກໃນຮຽນ ໃຊ້ເຈັຍນກັບອັກສຣເກື່ຍກັບ
ທາງສາສນາ ເຊັ່ນ ຄັ້ມກິຣ໌ເທສນາ ຄຳສອນຕ່າງ ໆ ໒. ເລກໂຫຣາ ໃຊ້ເຈັຍນທົ່ວໄປ ແລະຄຳນາວໂຫຣາສາສຕຣ໌

ເລກໃນຮຽນ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗	໘	໙	໐
ເລກໂຫຣາ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗	໘	໙	໐
ເທື່ຍບຕົວເລກໄທຍ	໑	໒	໓	໔	໕	໖	໗	໘	໙	໐

ການນັບຈຳນວນໃນພາສາດ້ານນານັ້ນເມື່ອພາສາໄທຍກລາງ ເວັ້ນແຕ່ເພື່ຍງເລັກສິບທີ່ມີ ໒ ນຳພາ
ອ່ານອອກເສື່ຍງວ່າ “ສາວ” ເທົ່ານັ້ນ

໑ ຈຳນວນ	໒ ຈຳນວນ	໓ ຈຳນວນ
໔ ຈຳນວນ	໕ ຈຳນວນ	໖ ຈຳນວນ
໗ ຈຳນວນ	໘ ຈຳນວນ	໙ ຈຳນວນ
໑໐ ຈຳນວນ	໑໑ ຈຳນວນ	໑໒ ຈຳນວນ
໑໓ ຈຳນວນ	໑໔ ຈຳນວນ	໑໕ ຈຳນວນ
໑໖ ຈຳນວນ	໑໗ ຈຳນວນ	໑໘ ຈຳນວນ
໑໙ ຈຳນວນ	໒໐ ຈຳນວນ	໒໑ ຈຳນວນ
໒໒ ຈຳນວນ	໒໓ ຈຳນວນ	໒໔ ຈຳນວນ
໒໕ ຈຳນວນ	໒໖ ຈຳນວນ	໒໗ ຈຳນວນ
໒໘ ຈຳນວນ	໒໙ ຈຳນວນ	໓໐ ຈຳນວນ
໓໑ ຈຳນວນ	໓໒ ຈຳນວນ	໓໓ ຈຳນວນ
໓໔ ຈຳນວນ	໓໕ ຈຳນວນ	໓໖ ຈຳນວນ
໓໗ ຈຳນວນ	໓໘ ຈຳນວນ	໓໙ ຈຳນວນ
໔໐ ຈຳນວນ	໔໑ ຈຳນວນ	໔໒ ຈຳນວນ
໔໓ ຈຳນວນ	໔໔ ຈຳນວນ	໔໕ ຈຳນວນ
໔໖ ຈຳນວນ	໔໗ ຈຳນວນ	໔໘ ຈຳນວນ
໔໙ ຈຳນວນ	໕໐ ຈຳນວນ	໕໑ ຈຳນວນ
໕໒ ຈຳນວນ	໕໓ ຈຳນວນ	໕໔ ຈຳນວນ
໕໕ ຈຳນວນ	໕໖ ຈຳນວນ	໕໗ ຈຳນວນ
໕໘ ຈຳນວນ	໕໙ ຈຳນວນ	໖໐ ຈຳນວນ

อธิบายการใช้พยัญชนะ ๕๖๖ ตัวที่ได้บัญญัติ

การใช้พยัญชนะในภาษาล้านนา หรือ ตัวเมือง นั้นจะมีความแตกต่างจากหลักภาษาไทย เพราะพยัญชนะตัวเมืองเมื่อเป็นตัวสะกด บางทีก็จะเขียนพยัญชนะห้อยอยู่ด้านล่าง หรือห้อยอยู่ด้านข้าง เช่น ๓๓ ๓๓๓ และบางทีก็จะเปลี่ยนรูปไปเลย เรียกว่า หาง เช่น ตัว ๓ ก็เป็น ๓ (หางนะ) ตัว ๔ ก็เป็น ๔ (หางมะ) เป็นต้น ต่อไปนี้เป็นลักษณะของพยัญชนะแต่ละตัวเมื่อเป็นตัวสะกด

๓ ตัวกะ (ก)

- ตัวนำและตัวสะกดมีรูปเป็น ๓, ๓๓ เช่น กาก กุก ๓๓ ๓๓๓
- คำโบราณบางที่ใช้ตัว ๓ แทน เรียกว่า กะปุยาด เช่น บอก หอก ๓๓ ๓๓๓

๔ ตัวชะ (ข)

- ตัวสะกดจะมีรูปเป็น ๔ เช่น รกขนติ อุกโข ๔๔๔ ๔๔๔๔

๕ ตัวกะ (ค)

- ตัวสะกดจะมีรูปเป็น ๕ เช่น คาตา สกคํ ปุคคตา ๕๕๕ ๕๕๕๕

๖ ตัวงะ (ง)

- ตัวสะกดจะมีรูปเป็น ๖ เช่น กาง กุง งาม ๖๖๖ ๖๖๖๖
- บางคำจะใช้ไม้กั้งไหล แทน อัง เช่น สงขาร ตั้งหลาย ๖๖๖๖๖๖

๗ ตัวจะ (จ)

- ตัวสะกดจะมีรูปเป็น ๗ เช่น สจเจน ปญจ ๗๗๗ ๗๗๗๗

๘ ตัวจ๊ะ (ช)

- ตัวสะกดมีรูปเป็น ๘, ๘๘ เช่น ชาติ อชช วชช ๘๘๘ ๘๘๘๘

๙ ตัวฉะ (ฉ)

- ตัวนำบางครั้งจะมีรูปเป็น ๙ เช่น อุปชฉา อชฉตํ ๙๙๙๙ ๙๙๙๙๙

๑๐ ตัว ฉะ (ญ)

-ตัวนำบางครั้งจะมีรูปเป็น หางฉู่ ๒ เช่น อาชญา ๒๖๒

-เมื่อซ้อนกันสองตัวจะใช้เฉพาะหัวฉู่ ~ มาซ้อนเป็น ๒ เช่น สลัญ ๒๒๖

๕ ตัว ฤษะ (ฤ)

-ตัวสะกดมีรูปเป็น ๕ เช่น วัฏฏสงสาร ๐๕๕๕๕

๖ ตัว ฤษะ (ฐ)

-จะใช้หาง ๒ ซ้อนกับตัวอื่น มีค่าเท่า ฐ เช่น เสฐฐี ๒๒๒๒ ๒๒๒๒ ๒๒๒๒

๗ ตัว ระตะ (ฒ)

-บางทีจะมีรูปเป็น ๗, ๗, ๗ เช่น วัฒนธรรม ๒๗๒๗ ๒๗๒๗ ๒๗๒๗

๘ ตัว ระณะ (ณ) เรียกอีกอย่างว่า “ระณะดั่งแมว” หรือ “ระณะดั่งมน”

-ตัวสะกดมีรูปเป็น ๘ เช่น วรรณะ ๐๘๘

๙ ตัว ตะ (ต)

-ตัวสะกดมีรูปเป็น ๙ เช่น สตุตา ๒๙๒๙ ๒๙๒๙ ๒๙๒๙

๑๐ ตัว นะ (น)

-ตัวนำและตัวสะกดมีรูปเป็น ๑๐ และหางนะ ๒ เช่น วันนั้น กินกัน ๑๐๑๐ ๑๐๑๐

-เมื่อพยัญชนะที่นำหน้ามีสระอยู่ข้างใต้หรือมีตัวควบกล้ำให้ใช้ ๑ แทน เช่น ๑๑ ๑๑

๑๑ ตัว บะ (บ)

-เมื่อใช้กับภาษาบาลีจะออกเสียงเป็น ๒ เช่น ปัญญา ปารมี ๒๒๒ ๒๒๒

-ตัวสะกดมีรูปเป็น ๒, ๒ เช่น หอบ กอบ กุบ รับ ๒๒ ๒๒ ๒๒ ๒

๑๒ ตัว ปะ (ป)

-ตัวสะกดใช้หางปะ ๒ แทน ๒, ๒ เช่น บาบ คาบ เจ็บ ๒๒ ๒๒ ๒๒

๑๓ ตัว ผะ (ผ)

-มีรูปเป็น ๑๓, ๑๓ ใช้แทนตัว ผ เช่น ผู้นั้น บุพผา ๑๓๑๓ ๑๓๑๓

๑๔ ตัว ป๊ะ, ป๊ะป้อม (พ)

ข้อสังเกต อักษรตัวเมืองล้านนา ไม่อาจจะใช้ภาษาไทยกลางเข้ามาเทียบสำเนียงเสียงคำพูดของชาวล้านนาไทยได้ครบหมดทุกตัว สำเนียงพูดบางคำจะเขียนให้ตรงตัวไม่ได้เลย เช่น **อู่** **อู่** **อู่** ที่ซุ่ม, ท่า, ท่อง, ท่ง เป็นต้น ความหมายจะเป็นคนละคำไปเลย การเขียนและการอ่านจึงจำเป็นต้องใช้การสังเกตให้คิดว่าควรจะเขียนและอ่านออกเสียงอย่างไร

ตัวกล้ำคือ **ล** (ร) เมื่อใช้กล้ำพยัญชนะตัวอื่นจะใช้ **ล** (ไม้โก๋โงง) มาแทนโดยเขียนไว้ข้างหน้าพยัญชนะนั้น และมีกฎเกณฑ์การออกเสียงคือ หาก **ล** มากล้ำประกบกับพยัญชนะตัวที่ **๑** และตัวที่ **๓** ของพยัญชนะวรรค กะ, ตะ, ปะ จะมีเสียงเลื่อนไปเป็นเสียงพยัญชนะตัวถัดไปในวรรคนั้น คือเมื่อมากล้ำกับพยัญชนะตัวที่ **๑** จะเลื่อนไปเป็นเสียงของพยัญชนะตัวที่ **๒** ในวรรคเมื่อมากล้ำกับพยัญชนะตัวที่ **๓** จะเลื่อนไปเป็นเสียงของพยัญชนะตัวที่ **๔** ของวรรคเดียวกัน เช่น

ล	อ่านว่า	ชะยัตถรา(กษัตริย์)	ล	อ่านว่า	จียา
ล	"	ถราบ(ตราบ)	ล	"	ครุบา
ล	"	ทะรายคำ	ล	"	พะย้า(ป.ญญา)
ล	"	ทะรง	ล	"	พะมาน(ประมาณ)
ล	"	พระเจ้า	ล	"	พระยา

ยกเว้นมากล้ำพยัญชนะวรรคอื่น หรือหลังพยัญชนะ หรือพยัญชนะผสมกับไม้หรือสระอื่นแล้ว ก็ให้ออกเสียงตามตัวเดิม โดยควบกล้ำไปเลย เช่น

ล	อ่านว่า	คูกะรา	ล	อ่านว่า	จระเดิน
ล	"	คร่าว	ล	"	วันพรุก
ล	"	สระรี(ศรี)	ล	"	เพราะ
ล	"	สรง	ล	"	ใช้สรอย

ตัว **ป** หลวง **ล** ใช้เขียนในภาษาล้านนาเท่านั้น ถ้าหากนำไปใช้ที่ **พ** ภาษาบาลี จะใช้ตัว **ป** ป้อม **ล** นอกจากใช้เป็นพยัญชนะซ้อนสังโยค จึงใช้หาง **ป** เข้ามาควบซ้อน (เท่ากับ **พพ**) เช่นคำว่า สัพพะ (สัพป๊ะ) **ล** สัพพิ (สัพปี) **ล**

ตัว **ร** **ล** บางครั้งเป็นพยัญชนะซ้อนหรือสังโยค ใช้หาง **ร** เช่น เสฏฐี **ล** โดยเฉพาะหาง **ป** กับหาง **ร** นั้นจะมีลักษณะเหมือนกัน การที่จะรู้ว่าตัวไหนเป็นหาง **ป** หรือ

ระจระ ก็คือเมื่อช้อนกับพยัญชนะ ระจระจระ ก็เป็นหางระจระ ตัวอย่างเช่น ฅจจ ฅจจ
เมื่อช้อนตัวพยัญชนะ ะจระจระ ก็เป็นปะหลวง ตัวอย่างเช่น ฅจจ ฅจจ ฅจจ เป็นต้น
จะไม่ช้อนพยัญชนะจระจระอื่นนอกจากจระจระตัวเอง

ตัว ๑ (ร) และ ตัว ๒ (ฮ) บางครั้งก็เกิดความสับสน เพราะเขียนว่า เรา, รัก แต่อ่านว่า
เฮา, ฮัก ก็มี เมื่อสอบถามผู้รู้ท่านก็ได้อธิบายว่าเมื่อก่อนนั้นจะเขียนว่า เรา แต่ที่อ่านว่า เฮา นั้น
เพราะเป็นสำเนียงภาษาพูด แต่ปัจจุบันนี้เมื่อมีผู้เขียนคำว่า เรา รัก รู้ ๑๖ ๑๖ ๑๖ จะเขียนเป็น
เฮา ฮัก ฮู ๑๖ ๑๖ ๑๖ ก็ไม่ผิด เพราะเป็นการเขียนตามสำเนียงการออกเสียงนั่นเอง

ตัว ๓ (หะ, อยะ, ยะ) เมื่อมีไม้(สระ,วรรณยุกต์) ผสมอยู่ จะออกเสียงเป็น หะ, อยะ
แต่เมื่อไม่มีไม้ จะออกเสียงเป็น ะ เช่น ยา ยาย ๓๖ ๓๖

คำที่อ่านยาก ๑๖๑๖๑๖๑๖

การเขียนภาษาพื้นเมืองหรือภาษาล้านนา นั้น บางครั้งก็อ่านได้ยากเพราะเป็นภาษาที่ท่าน
เขียนในธรรมบ้าง หรือเขียนเพราะความมั่งง่ายบ้าง ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามหลักของภาษาเสียดิถีเดียว
และอาจไม่เหมือนภาษาไทยกลางที่เราคุ้นเคยกัน เพราะภาษาไทยนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงก็จะมี
การปรับเปลี่ยนให้เหมือนกันหมด โดยมีการควบคุมดูแล และกำหนดให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
แต่เนื่องจากภาษาล้านนาเราไม่ได้มีการกำหนดให้มีมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งไม่มีหน่วยงานที่มี
หน้าที่ควบคุมดูแล เมื่อผ่านมาเป็นเวลานานก็ย่อมจะผิดเพี้ยนกันไปตามแต่สถานที่ ซึ่งการที่จะอ่าน
ได้นั้นก็ต้องอาศัยอ่านให้มาก และสังเกตให้มากจึงจะทำให้อ่านได้บ้าง

ตัวอย่างคำที่อ่านยาก

อ่านยาก	คำอ่าน	อ่านยาก	คำอ่าน
๑๑๑๑	แท้แล	๑๑๑๑	พยาธิ
๑๑	และ, แล	๑๑๑	ฤา
๑๑๑	แล้ว	๑๑๑๑	ฤกษ์
๑๑๑	และนา	๑๑๑	สุรา

ວິວ	ຄືວ່າ	ຊຶ່ງໄວວ	ດູກະລາ
ວິວ	ຟືວ່າ	ຊຶ່ງໄວວ	ໄປຫາ
ວິວ	ກິວ່າ	ຊຶ່ງໄວວ	ໄປມາ
ວິວ	ກິບໍ່	ຊຶ່ງໄວວ	ກິມາ
ວິວ	ກິມີ	ຊຶ່ງໄວວ	ຊື່ວ່າ
ວິວ	ກິດີ	ຊຶ່ງໄວວ	ຈັກມາ
ວິວ	ອັນວ່າ	ຊຶ່ງໄວວ	ຟື່ນ້ອງ
ວິວ	ທັງຫລາຍ	ຊຶ່ງໄວວ	ມັກວ່າ
ວິວ	ບໍ່ມາ	ຊຶ່ງໄວວ	ກະທຳ
ວິວ	ສງສາຣ	ຊຶ່ງໄວວ	ຍື່ນຍາວ
ວິວ	ຄະນີ	ຊຶ່ງໄວວ	ຄນນ
ວິວ	ນາທິ	ຊຶ່ງໄວວ	ຍື່ນຍາວ
ວິວ	ໂພຣີ	ວຽງແຂວງ	ພຍຄຸໂໝ (ເປີຍຄໂໝ)
ວິວ	ພຍາຣີ	ໄວບູ	ພຣາຮມ
ວິວ	ສຍຸບ	ວຽງຄູ	ສຍອງ
ວິວ	ສມັຍ	ວຽງ	ສວຍ
ວິວ	ສັວສຕີ (ສັວຄ-ສະ-ຕີ)	ວຽງ	ສັງຂຍາ

*ຄຳທີ່ອ່ານຍາກຍັງມີອີກຫລາຍ ທີ່ນຳມານີ້ເປັນເພີ່ງຕົວຢ່າງເທົ່ານັ້ນ

ຫຼັກການອ່ານ ເຢັຍນ ຄຳບາດີ ບຸ່ງວິດວູຊຽງ ອຽງ ລີ່ບວລີ

ການອ່ານແລະເຢັຍນຄຳບາດີດ້ວຍຕົວເມື່ອ ມີລັກສະນະພິເສດທີ່ຕ້ອງກ່າວເຖິງ ແລະຕ້ອງຫຳລາຍເຂົ້າໃຈພອສມຄວາ ເພາະຈະບໍ່ມີວິຖານຍຸດຕິປະກາດໃຫ້ເຫັນເລຍ ເຊັ່ນ ຄຳວ່າ ອັກຂະ ພັຍຸນະ ຂຽດູ ດຽດູ ແມ້ວ່າຈະຄູເມື່ອນຍາກ ແຕ່ຫາກເຂົ້າໃຈເຖິງກັບ ຕົ້ວຸ່ມ ແລະ ຕົ້ວຸ່ອນ ແລ້ວກໍ່ຈະສາມາດອ່ານແລະເຢັຍນໃຫ້ຄູ່ຕ້ອງໄດ້ບໍ່ຍາກ

ຕົ້ວຸ່ມ ຫມາຍເຖິງຕົວສະກດູ່ດ້ານບນຂອງພັຍຸນະ ແລະຈະເປັນຕົວສະກດູ່ຂອງພັຍຸນະ ຫຼືຄຳທີ່ຢູ່ຂ້າງນ້ຳ

ຕົ້ວຸ່ອນ ຫມາຍເຖິງພັຍຸນະທີ່ຢູ່ດ້ານລ່າງຫຼືດ້ານຂ້າງຂອງຕົ້ວຸ່ມ ຢູ່ໃນຮູບຂອງພັຍຸນະ ຫຼືອາງ ເທົ່າກັບຕົວພັຍຸນະທີ່ຈະຕ້ອງອອກເສັຍແຍກຈາກຕົ້ວຸ່ມ

ຕົວຢ່າງຄຳທີ່ເປັນຕົ້ວຸ່ມ-ຕົ້ວຸ່ອນ (ສັງເກດຄຳທີ່ເປັນຕົວສີດຳ)

ຕົວຢ່າງ	ຕົ້ວຸ່ມ	ຕົ້ວຸ່ອນ	ອ່ານວ່າ
ຂຽດູ	ຂຽດູ	ຂຽດູ	ອກຂຽ
ດຽດູ	ດຽດູ	ດຽດູ	ພຍຸນະ
ດເຊວ	ດເຊວ	ດເຊວ	ຮມໂມ
ບຣິບຽດູວ	ບຣິບຽດູວ	ບຣິບຽດູວ	ປຣິປູໂນ
ດູຍູວ	ດູຍູວ	ດູຍູວ	ກມມຸຮຸຸນ
ເຊດູເຊງວ	ເຊດູເຊງວ	ເຊດູເຊງວ	ເມຕເຕຍໂຍ
ຂຽດູລີ່ດຽດູເຊວ	ຂຽດູລີ່ດຽດູເຊວ	ຂຽດູລີ່ດຽດູເຊວ	ອຸຸທິກຸຸນໂຍ
ເຊວດູດູວເຊ	ເຊວດູດູວເຊ	ເຊວດູດູວເຊ	ໂມຄຸຄຸລາໂນ
ບຣິດູດູວູ	ບຣິດູດູວູ	ບຣິດູດູວູ	ປຣິນິປຸຕມຸປິ
ມູວມູູູມ	ມູວມູູູມ	ມູວມູູູມ	ສມມາສມພຸທຸສຸ
ມູດູດູດູ	ມູດູດູດູ	ມູດູດູດູ	ສຸນກຸທຸຕຸ
ມູບູດູດູ	ມູບູດູດູ	ມູບູດູດູ	ສຸກຸຸຈິຕຸ

การเขียนตัวข่มตัวช้อนด้วยพยัญชนะวรรค

พยัญชนะที่เป็นตัวข่ม ได้แก่ พยัญชนะตัวที่ ๑ ๓ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ โดยมีหลักดังนี้ คือ
พยัญชนะตัวที่ ๑ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ และ ๒ ได้
พยัญชนะตัวที่ ๓ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ และ ๔ ได้
พยัญชนะตัวที่ ๕ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ - ๕ ได้ (ยกเว้น ง ช้อนหน้าตนเองไม่ได้)

ตัวอย่าง พยัญชนะตัวที่ ๑ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ และ ๒

ศกฺกั มฺลฺลํ สจฺจํ มจฺจํ ฆญฺญํ อญฺญํ สคฺคตานิ มจฺจวณฺณิ สปโป มชฺชว
ทกฺกํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ อญฺญํ

ตัวอย่าง พยัญชนะตัวที่ ๓ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๓ และ ๔

ศกฺกํ มฺลฺลํ อชฺช ฆญฺญ สกฺกํ มจฺจํ สกฺกํ มจฺจํ
อกฺโข ฆญฺญว อชฺชวณฺณิ มจฺจวณฺณว ฆญฺญวณฺณว ฆญฺญวณฺณว ฆญฺญวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว อชฺชวณฺณว ฆญฺญวณฺณว ฆญฺญวณฺณว ฆญฺญวณฺณว

ตัวอย่าง พยัญชนะตัวที่ ๕ ช้อนหน้าพยัญชนะตัวที่ ๑ - ๕ (ยกเว้น ง ช้อนหน้าตนเองไม่ได้)

สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว
สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว สกฺกํ ฆญฺญว มจฺจวณฺณว

*ข้อสังเกต ตัว ง นั้น เมื่อใช้เป็นตัวข่มจะใช้ไม้กัณฑ์ (๕) ตัวที่ควรจะเป็นตัวช้อนก็เขียนตามปกติ

พยัญชนะที่เป็นตัวช้อน ได้แก่ พยัญชนะทุกตัวในวรรคทั้ง ๕ โดยมีหลักดังนี้ คือ

พยัญชนะตัวที่ ๑ และ ๒ ช้อนหลังพยัญชนะตัวที่ ๑
พยัญชนะตัวที่ ๓ และ ๔ ช้อนหลังพยัญชนะตัวที่ ๓

ฝึกหัดอ่านภาษาบาลี

ဇေယျံ တဿ ဘဝတော ဣဟတော မဗ္ဗာမဗ္ဗုဒ္ဓဿ

ဇေယျံ တဿ ဘဝတော ဣဟတော မဗ္ဗာမဗ္ဗုဒ္ဓဿ

ဇေယျံ တဿ ဘဝတော ဣဟတော မဗ္ဗာမဗ္ဗုဒ္ဓဿ

ဣဒ္ဓိံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ ဝဗ္ဗံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ မဿံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ

ဇုတိယဗျိံ ဣဒ္ဓိံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ ဇုတိယဗျိံ ဝဗ္ဗံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ

ဇုတိယဗျိံ မဿံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ တတိယဗျိံ ဣဒ္ဓိံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ

တတိယဗျိံ ဝဗ္ဗံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ တတိယဗျိံ မဿံ မဂဏံ ဂဠာဒိံ

ပာဏာတိပာတာ ဝေဇဏီ မိက္ခာပဇံ မဗောဒိယာဒိံ

ဧဒိဏ္ဍဒါဏ ဝေဇဏီ မိက္ခာပဇံ မဗောဒိယာဒိံ

ကာဗေမု ဒိဠာဝာဂာ ဝေဇဏီ မိက္ခာပဇံ မဗောဒိယာဒိံ

ဗုဒ္ဓာဝါဒါ ဝေဇဏီ မိက္ခာပဇံ မဗောဒိယာဒိံ

မုဒ္ဓာဗေဒယဗန္ဓုပဗောဗျာဇ ဝေဇဏီ မိက္ခာပဇံ မဗောဒိယာဒိံ

ဣဒ္ဓါဒိံ ပဗ္ဗု မိက္ခာပဇါဒိံ မီလေဇ မုဂ္ဂတိံ ဗန္ဓိ မီလေဇ ဘောဓမ္မဗျုဒ္ဓါ

မီလေဇ ဇိဋ္ဌတိံ ဗန္ဓိ တဿာ မီလံ ဝိသောသဗေ

ဣတိပိံ မော ဘဝတိ ဣဟံ မဗ္ဗာမဗ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာဝဂ္ဂဓမ္မဗျုဒ္ဓေ မုဂ္ဂတော

လောကဝိဇ္ဇာ ဣဒ္ဓတ္ထဂော ပဟိမဒဗ္ဗာမာဓိံ မဂ္ဂော ဒေဝဗေဒယာဇံ ဣဒ္ဓေါ ဘဝတိတိံ

မုဂ္ဂာတော ဘဝတော ဝဗ္ဗော မဇ္ဇိဗျိကော ဣကာလိကော ဗြဟ္မိပမီကော

ဧပဇယိကော ပဗ္ဗုတ္တံ ဝေဒိတဋ္ဌော ဝိဗ္ဗုဟိတိံ

မုပုစိပဏ္ဍေ ဘဝဝတော မာဝကမဇီဃော ဗြဟ္မစိပဏ္ဍေ ဘဝဝတော
မာဝကမဇီဃော ဗြာဟ္မစိပဏ္ဍေ ဘဝဝတော မာဝကမဇီဃော မာဒီဝိပစိပဏ္ဍေ
ဘဝဝတော မာဝကမဇီဃော ယဒိဇံ ဝတ္ထဝနိ ပုဂ္ဂိုလ်မုဂ္ဂါဇိ ဣဗ္ဗ ပုဂ္ဂိုလ်မုဂ္ဂလာ
ဣမ ဘဝဝတော မာဝကမဇီဃော ဣဟုဇေယျော ဗာဟုဇေယျော ဒက္ခိဏေယျော
ဣဗ္ဗလီကရဏီယော ဣဇုတ္တဝနံ ပုဗ္ဗက္ခေတ္တံ လောကဿာတိ

ယဇာ ဝါဂိဝဟာ ပုဂ္ဂာ ပရိပုဏ္ဏေ မာဝနံ
ဣဝဇေဝ ဣတော ဒိဋ္ဌိံ ဗေတာဇံ ဗြဟ္မဗျတိ
ဣဒ္ဓိဝံ ပဗ္ဗိဝံ တုဏ္ဏံ ဣဗ္ဗဇေဝ မဒိဋ္ဌတု
မဏ္ဍေ ပုဏ္ဏေ မာဝဗျာ ဝဏ္ဏေ ပဏ္ဏာမော ယဇာ
ဣဏိ ကောတိရမော ယဇာ

မဇ္ဈိတိယော ဝိဝဏ္ဏေ မဏ္ဍရောဇေဝိ ဝိဇ္ဇာတု
ဣာ တေ ဘဝတ္တန္တရာယော မုဒ္ဓိ ဒိဗ္ဗာယုဇော ဘဝ
ဣဂိဝါဒဇာမိလိယာ ဣဒ္ဓိ ဝဏ္ဏာပဝာပိဇေ
ဝတ္ထာရော ဝဗ္ဗာ ဝဏ္ဏေ ဣယု ဝဏ္ဏော မုဒ္ဓိ ဇလံ

ဣယုဇေဝိ ဇလဇေဝိ ဝိရော ဝဏ္ဏဇေဝ ပဗိဘာဏဇေဝိ
မုဒ္ဓာယ ဝာတာ ဣဝာဝိ မုဒ္ဓိ မော ဣဝိဇ္ဇတိ
ဣယု ဒက္ခိ ဇလံ ဝဏ္ဏံ မုဒ္ဓဗ္ဗ ပဗိဘာဏဇေဝိ
ဒိဗ္ဗာယု ယမဝါ ဟောတိ ယဏ္ဏ ယဏ္ဏပပဏ္ဏတိ

